

Vergaderjaar 1992-1993

22 170

Wijziging van enige bepalingen van het voorstel van wet houdende wijziging van bepalingen in het Burgerlijk Wetboek in verband met de regeling van de limitering van alimentatie na scheiding

Nr. 11

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 25 mei 1993

Tijdens het op 11 maart 1993 gehouden mondeling overleg over het wetsvoorstel Vaststelling van regels met betrekking tot de verevening van pensioenrechten bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed en over het wetsvoorstel Wijziging van enige bepalingen van het voorstel van wet houdende wijziging van bepalingen in het Burgerlijk Wetboek in verband met de regeling van de limitering van de alimentatie na scheiding (kamerstukken II, 1992-1993, 21 893 en 22 170, nr. 13), is door mij toegezegd uw Kamer nader te informeren over **de samenhang tussen de verhaalsplicht van kosten van bijstand en de consequenties van de alimentatieduur voor de verhaalsperiode.**

1. De afstemming van het verhaal op het alimentatierecht

Het verhaal van kosten van bijstand op de onderhoudsplichtigen is nadrukkelijk gekoppeld aan de civielrechtelijke onderhoudsplicht. Het verhaalsrecht gaat niet verder dan de burgerrechtelijke onderhoudsplicht. Grond voor verhaal op de onderhoudsplichtige is er alleen indien een bestaande onderhoudsplicht niet of niet voldoende wordt nagekomen. Als er geen onderhoudsplicht aanwezig is, bijvoorbeeld na echtscheiding na een zeer kort, kinderloos huwelijk tussen jonge partijen, heeft de gemeente ook geen verhaalsmogelijkheden. De verhaalsverplichting blijft bestaan zolang de wettelijke onderhoudsplicht voortduurt. Beperking in duur van de onderhoudsplicht brengt dus een gelijke beperking in duur van de verhaalsplicht met zich mee. Een afzonderlijke regeling in de verhaalswetgeving is daarvoor niet noodzakelijk. Het Burgerlijk Wetboek is bepalend.

2. Beperking verhaalsduur tot maximaal 12 jaar

De Eerste Kamer legde bij de behandeling van de nieuwe verhaalswetgeving, die uiteindelijk per 1-8-1992 in werking is getreden, een

koppeling tussen de wettelijke limitering van de alimentatieduur na scheiding en de beperking in duur van het verhaalsrecht. De Eerste Kamer wilde namelijk geen onbeperkte verhaalsduur. Om de Eerste Kamer tegemoet te komen is vooruitlopend op een wettelijk geregelde alimentatieduurbeperking de verhaalsduur alvast tijdelijk beperkt tot maximaal 12 jaar (zie de verhaalsnovelle; de Wet van 15 april 1992, Stb. 194). Hierdoor is weliswaar het verhaalsrecht in duur beperkt, maar tevens een inbreuk gemaakt op het beginsel van de koppeling van de verhaalswetgeving aan de civielrechtelijke onderhoudsplicht.

Deze inbreuk op het principe werd gerechtvaardigd geacht omdat de verhaalsduurbeperking een tijdelijke regeling zou zijn. Deze beperking is alleen van toepassing op de scheidingen die zijn uitgesproken voor de datum van inwerkingtreding van de wettelijke regeling van de limitering van de alimentatieduur na scheiding (wetsvoorstellen 19 295 en 22 170). Indien de echtscheiding na die datum plaatsvindt ontstaat weer een volledige aansluiting op de inhoud van de limiteringswet.

Daarvoor is geen afzonderlijke wettelijke bepaling nodig.

3. Herstel afstemming van het verhaal op het alimentatierecht

Ook op het limiteringswetsvoorstel is inmiddels een novelle ingediend. Als gevolg daarvan gaan er na de inwerkingtreding van de limiteringswetten twee situaties ontstaan:

a. voor de oude gevallen – de alimentatie is toegekend voor de datum van inwerkingtreding van de limiteringswetten – blijft de limitering geheel beheerst door de huidige ongelimiteerde alimentatieduur. Als de onderhoudsplichtige al 20 jaar of meer heeft betaald, zal de rechter op verzoek de alimentatie intrekken, tenzij dit niet redelijk of billijk is;

b. voor de nieuwe gevallen – de alimentatie is toegekend na de datum van inwerkingtreding van de limiteringswetten – is na verloop van 12 jaar de alimentatieplicht van rechtswege geëindigd. Slechts in bijzondere gevallen is verlenging mogelijk.

Voor wat betreft de concrete gevolgen voor het verhaalsrecht van de Algemene Bijstandswet, merk ik het volgende op.

ad a. relatie oude limiteringsgevallen en het verhaalsrecht

Op grond van de verhaalsnovelle is de maximale verhaalsduur 12 jaar voor de echtscheidingen die zijn uitgesproken voor de datum van inwerkingtreding van de limiteringswetten. De termijn van 12 jaar vangt aan op de datum van inschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand. Veelal wordt voordat de echtscheiding definitief een feit is al als voorlopige voorziening een voorlopige alimentatie ten behoeve van de andere echtgenoot door de rechter toegekend. Deze voorziening vervalt zodra de beslissing van de rechter over de alimentatie na scheiding uitvoerbaar wordt (artikel 826 lid 1 Rv.). Op grond van artikel 157 lid 1 Boek 1 BW kan de rechter alleen bij de echtscheidingsbeslissing of bij latere uitspraak een uitkering tot levensonderhoud ten behoeve van de gewezen echtgenoot opleggen.

Voor alle echtscheidingen uitgesproken voor de datum van inwerkingtreding van de limiteringswetten geldt op grond van de verhaalsnovelle dat maximaal 12 jaar kan worden verhaald, zonder verlengingsmogelijkheid. Omdat een voorlopige voorziening in de limiteringswetten niet wordt beschouwd als alimentatie en deze wetten de toekenning van de alimentatie bepalend achten, kan dit tijdstip nimmer zijn gelegen voor de datum van echtscheiding, waarvan de verhaalsnovelle uitgaat.

Een oud geval voor de limiteringswetten is dus altijd een oud geval voor het verhaalsrecht. Dit betekent dat de oude gevallen in de zin van de limiteringswetten geen doorwerking hebben naar het verhaalsrecht. Een ongelimiteerde alimentatieduur leidt dus niet tot een ongelimiteerde verhaalsduur bij de oude gevallen. De verhaalsduur voor die oude gevallen blijft maximaal 12 jaar en wordt dus niet opgerekt naar 20 jaar of langer.

ad b. relatie nieuwe limiteringsgevallen en het verhaalsrecht

Na inwerkingtreding van de limiteringswetten geldt voor de nieuwe limiteringsgevallen dat de verhaalsnovelle haar werking mist en dat het verhaalsrecht weer volledig aansluit bij de gelimiteerde burgerrechtelijke onderhoudsplicht, met verlengingsmogelijkheid. Als een beëindiging van de alimentatie na 12 jaar onredelijk is, kan de onderhoudsgerechtigde een verlengingsverzoek indienen bij de rechter. Gelet op de afstemming tussen de burgerrechtelijke onderhoudsplicht en het verhaalsrecht zal de verhaalsduur in principe worden verlengd als de onderhoudsplicht wordt verlengd op grond van bijzondere omstandigheden. De Staatssecretaris van Justitie zal een nota van wijziging indienen op wetsvoorstel 22 170 (de limiteringsnovelle), waarin de verwijzingen in artikel 64c ABW in technische zin worden aangepast.

Hoewel met de nota van wijziging in formele zin de aansluiting wordt hersteld tussen de burgerrechtelijke onderhoudsplicht en het verhaalsrecht zal dit materieel gezien zelden leiden tot een verlenging van de verhaalsduur na maximaal 12 jaar. Naar mijn mening zal een verlengingsverzoek geen kans van slagen hebben ingeval de onderhoudsgerechtigde al (geruime tijd) op bijstand is aangewezen. In een dergelijk geval is immers niet aannemelijk dat de gronden voor verlenging van de onderhoudsplicht aanwezig worden geacht. Praktisch gezien komt de maximale verhaalsduur dus neer op 12 jaar.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
E. ter Veld